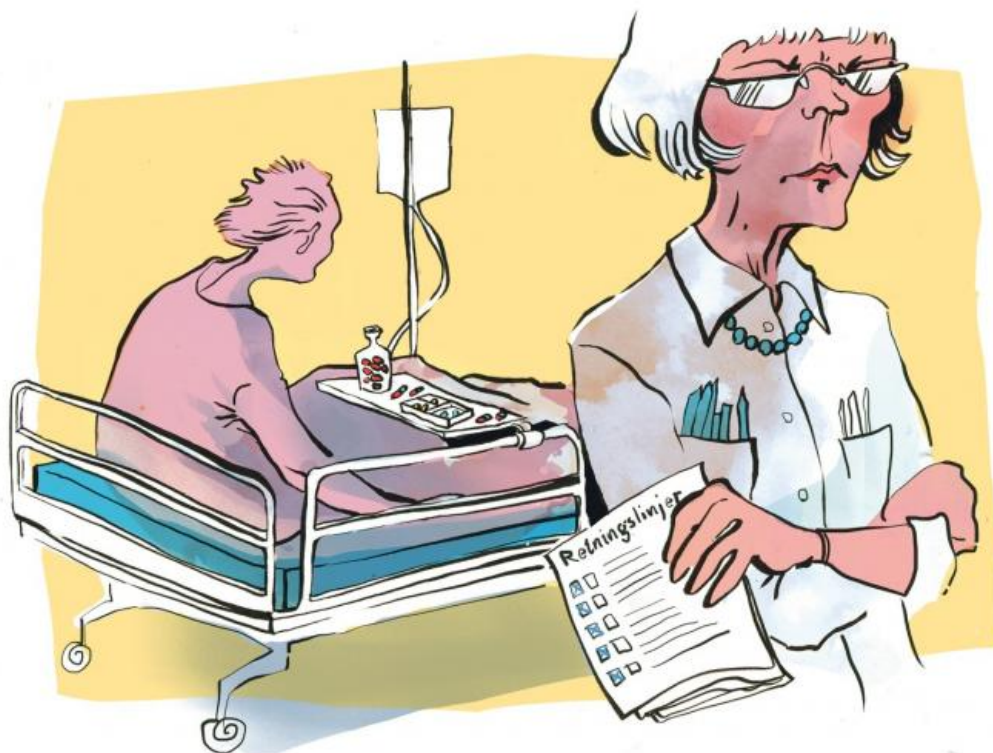

Psykiatrien skriger på et nyt menneskesyn

Psykiatrien opfatter i stigende grad mental lidelse som hjernefejl, der skal rettes. Resultatet er et menneskesyn, der udstiller nødlidende som syge, og et overforbrug af medicin frem for nærvær og vejledning

Johanne Sorgenfri/iBureauet

© 12. juli 2016

🗨️ Kommentarer (41)

Mens psykiatrien bliver mere og mere faldefærdig, forsøger den (stadig) selvsikre stand af psykiatere desperat at agere autoriteter ved at henvise til hjerneforskning og sundhedsvidenskab.

DELT 7590 GANGE

Deres standardbudskab lyder: Send flere penge og personale. Den tidligere formand for lægeforeningen Mads Koch Hansen har f.eks. gentagne gange råbt op om behovet for hele 1.200 fuldtidsstillinger alene til behandling af skizofreni, angst og depression.

Men han tager fejl. Systemet har penge, behandlere og psykiatere nok. Hvis det endelig skal være, er der brug for færre psykiatere. Psykiatrien har behov for et helt nyt menneskesyn.

I dag er psykiatriens grundlæggende problem, at den er svøbt ind i en letkøbt videnskab, der har distanceret sig langt fra det mentalt lidende menneske. Patienterne opfattes ikke som almindelige mennesker, der har reageret u hensigtsmæssigt på en rå og normløs virkelighed – og som derfor skal hjælpes tilbage til en ansvarlig livsførelse. De opfattes derimod som syge af påståede hjernefejl, der kan kureres – som var de en slags omvandrede fejl, der skal rettes på.

På den måde kan personalet retfærdiggøre brugen af uhyre mængder psykofarmaka som løsning på patienternes problemer. Ræsonnementet er, at denne medicin udgør den rigtige narkotika: modsat såkaldt selvmedicinering, der åbenbart er den forkerte slags.

Ingen omsorg

Hvis patienterne er rastløse, får de medicin. Hvis de er triste og apatiske, får de medicin. Hvis de er ude af kontakt med sig selv og f.eks. hører stemmer, får de medicin. Hvis de er overhængede, får de medicin. Hvis de overkontrollerer madindtag, tvinger man mad i dem med sonde – plus lidt medicin.

Dette er desværre den erfaring, jeg har gjort mig i de år, hvor jeg arbejdede i det psykiatriske system som omsorgsmedarbejder: Der er ingen omsorg.

Der er misforstået omsorg. Javist. Men mest af alt ingen omsorg. Hjælpen i psykiatrien kommer enten i form af et 'nårh, hvor er det synd for dig' eller 'tag de her piller'. Som regel det sidste.

Personalet er fanget i overgangen mellem den – traditionelt set – moderlige og faderlige omsorg: dvs. mellem den blødsødne medlidende og nutidens

nyliberale kynisme, hvor lidelsen ønskes konfronteret i ensomhed.

Resultatet er, at personalet har svært ved at håndtere mødet med den enkelte patient, idet ubetinget blødsødenhed er blevet et *no go*. De er fanget i en velment kynisme, der har erstattet brød og vin med en mere potent variant: narkotika.

Dertil kommer, at store dele af det psykiatriske personale vitterligt ikke formår at hjælpe og vejlede patienterne mod et bedre liv. Det skyldes især psykiaternes subtilt nedladende menneskesyn, der siver ned igennem hele systemet. Patienterne mødes ikke, hvor de er. De bliver set hen over. Man snakker til dem, og ikke med dem. I bedste fald forsøger man at rette lidt på dem. Måske give dem nogle letkøbte (og ofte dårlige) råd med på vejen.

Gang på gang siger personalet, at der ikke er ressourcer til andet, alt imens de uddeler tonsvis af pissetyre psykofarmaka. Psykiaterne trækker deres tårnhøje lønninger samt frynsegoder fra medicinalindustrien. Lægestanden sygeliggør rask væk mennesker med 'livssmerter', der slet ikke hører hjemme i psykiatrien. Behandlerne 'behandler' de mange patienter med kognitive terapiformer, der mest af alt minder om nyliberal tankemanipulation.

Forbudte kram

Det står ligefrem så skidt til, at en af retningslinjerne i psykiatrien lyder, at personalet ikke må give patienterne så meget som et kram, selv når de stirrer direkte ned i afgrunden. Denne fremmedgjorte tilgang til de sindslidendes livsproblemer er indlejret som en selvfølgelighed. Det ligger i forlængelse af et hensynsløst samfund, hvor man opretholder en uoverstigelig mur mellem den sunde og den såkaldt syge, den perfekte og den uperfekte.

I værste fald er der tale om en ilter, forhastet og kortsigtet irettesættelse af mennesker, man opfatter som moralsk fordærvede. Det er lidt, ligesom når bøllen forsøger at banke svagheden ud af den svage. Alene ordet behandling vidner om, at psykiatrien er et moralsk ingenmandsland. Den fremavler en erstatningsmoral, hvor man hverken behandler de nødlidende godt eller dårligt. Man behandler bare.

Lyspunktet – for ja, sådan et er der – er, at behandlerlogikken involverer en banal erkendelse af, at mental lidelse ikke er kronisk, men kan overvindes. Spørgsmålet er så bare, om det er psykiatere, der burde være hovedansvarlige for denne opgave?

Hjælper det, når de taler lidelsen ind i små, nydelige diagnosekasser? Er lidelsen en medicinsk tilstand, som vi kan fjerne – som var der tale om sygdomme? Eller skal der noget andet til?

Jeg tænker, at det er oplagt at tænke i nye baner. Ikke forstået sådan, at jeg ønsker at underkende nyliberalisternes opløftede blik for, at lidelsen kan overvindes. Men jeg mener, at nyliberalisterne går galt i byen, når de forestiller sig denne overvindelse som en ren énmandsforestilling; når de glemmer respekten for verden og fællesskabet; når de glemmer at 'investere' deres overskud i andet end det, der skaber mere overskud.

Moral frem for videnskab

Jeg mener, at vi skal væk fra at tænke i sort-hvid og enten-eller. Sindslidende skal hverken bare tage sig sammen eller møde medlidenhed i én uendelighed.

Vores forældede værdier kræver, at vi på ny føler os frem til, hvad der er godt – gerne med basis i moralsk overskud så vidt muligt. Med 'moralisk overskud' mener jeg, at bølge-brutalitet såvel som klistervarm behagesyge vidner om et moralsk underskud, der forhindrer udviklingen af vejledende værdier, som leder hen mod et godt liv i et godt samfund.

Samme indsigt nåede Aristoteles i sin tid: At moralsk overskud, som investeres i frembringelse af gode værdier, afholder os fra at havne i ekstremer.

Hans indsigt gik bl.a. på, at vi bør lære hverken at være overhæmmede eller uhæmmede, men mådeholdne. Hverken mismodige eller overmodige, men livsmodige.

Den indsigt har vi i dag forfladiget til medicinske forbudstermer, idet vi er 'psykisk syge' frem for 'normale', såfremt vi er 'maniske' eller 'depressive'; 'psykopatiske' eller 'dependente' og så videre. Det er netop denne opstyltede moral og mentalitet, vi skal arbejde os ud af. Vi skal væk fra at tænke mentalitet i form af 'tilstande'. Vi skal lægge luppen og løfte blikket.

Det kræver til gengæld et opgør med vores efterkristne forventninger til, at de naturfaglige menneskevidenskaber (neurologi, psykiatri, biologi, psykologi mv.) kan levere svarene på, hvordan vi bør leve.

Det kræver, at vi stopper med at lytte til nutidens mange eksperter, der beskriver os frem til 'det gode liv' gennem deres 'objektive videnskabelige undersøgelser', der viser os, at mennesker gør sådan og sådan (underforstået: alle derfor bør gøre sådan og sådan). Som modsvar bør vi for alvor mærke efter og tænke selv – og da slet ikke lade os vildlede af forskere, der fortæller, 'hvad hjernen gør'.

Under overfladen på den videnskabelige fernis forholder vi os i omvendt rækkefølge. Vores værdier farver videnskaben om os selv.

Af samme grund lyder det spørgsmål, vi bør lægge ud med: Hvordan ønsker vi at leve og opføre os over for hinanden? Unnlader vi dette, risikerer vi at tale forbi psykiatriens grundproblem. Vi får aldrig løst problemerne.

Dennis Larsen er filosofiblogger på videnskab.dk og har gennem flere år arbejdet som omsorgsmedarbejder i psykiatrien

Prøv Information gratis i 1 måned

[KLIK HER <HTTPS://MIT.INFORMATION.DK/KOMBI?ARTBTMTSROPN>](https://mit.information.dk/kombi?artbtmtsropn)

Allerede abonnent? **Log ind her** [<https://www.information.dk/bruger?artbtmts&destination=debat/2016/07/psykiatrien-skriger-paa-nyt-menneskesyn>](https://www.information.dk/bruger?artbtmts&destination=debat/2016/07/psykiatrien-skriger-paa-nyt-menneskesyn)